

Miljölagstiftningens skydd för barn med allergi i skolan

Allergistämman 2012

Andrea Hjärne Dalhammar
Miljöförvaltningen, Malmö stad

MILJÖBALKEN (MB)

Hopslagning av 16 lagar, bl.a.
hälsoskyddslagen, miljöskyddslagen,
lag om kemiska produkter

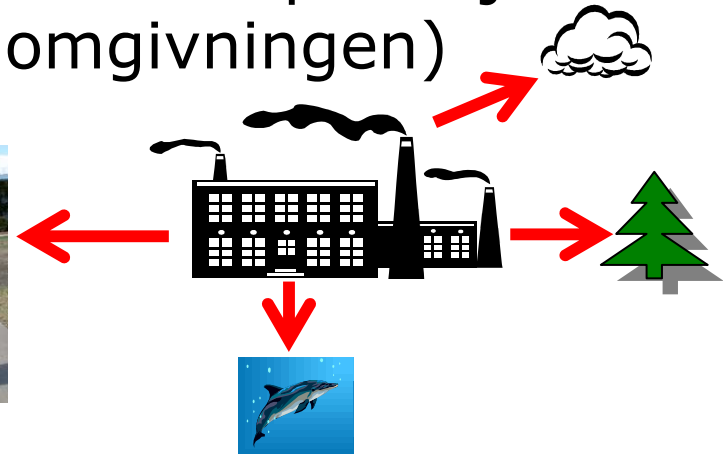
32 kapitel, bl.a.:

- Generella regler, bl.a. "**allmänna hänsynsregler**"
- Miljöskydd och **hälsoskydd** (9 kap.)
- **Egenkontroll och tillsyn**

-
- Förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd
  - Förordning (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll enligt miljöbalken (egenkontrollförordningen)
  - Luftkvalitetsförordning (2010:477)
miljökvalitetsnormer utomhusluft, gräns för vad miljö/hälsa tål
  - m.fl. förordningar och föreskrifter

9 kapitlet miljöbalken

- Miljöfarlig verksamhet: Påverkan på miljö och på hälsa i YTTRE miljön (omgivningen)

- **Hälsoskydd:** Påverkan på hälsan i INRE* miljön, *endast* hälsa

* Inom verksamhetsområdet; inom- och utomhus. Kräver inte en "miljöfarlig verksamhet".

Hälsoskydd

Tillsynsmyndighet: Kommunal nämnd för miljöfrågor

Att driva eller arrangera till exempel skola/förskola kräver anmälan till miljönämnden.

- Kontroll på eget initiativ *eller* efter anmälan...
- ..."ägnas särskild uppmärksamhet" åt bl.a. skolor/förskolor

Verksamhetsutövarens ansvar

- Skaffa sig den **KUNSKAP** som behövs.

- Redan vid skäl att anta att skada/olägenhet kan uppstå, **VIDTA FÖRSIKTIGHETSÅTGÄRDER** mot detta.
Ägare/nyttjanderättshavare till lokaler för allmänna ändamål ska vidta skäliga åtgärder för att hindra uppkomst av eller undanröja olägenheter för människors hälsa...

- **UNDVIKA** att använda kemikalier och varor som innehåller eller har behandlats med kemikalier, som kan befaras medföra risker för människors hälsa...

- **LOKALISERINGSREGEL**
Tas en plats i anspråk ska den vara lämplig med hänsyn till att ändamålet ska nås med minsta olägenhet för människors hälsa...

OMVÄND BEVISBÖRDA

Förorenaren/verksamhets-
utövaren betalar

EGENKONTROLL

Planera och kontrollera sin
verksamhet för att förebygga
och motverka skada och
olägenhet

RIMLIGHET

PROPORTIONALITET

Kraven ska uppfyllas så
långt det är rimligt men
hänsyn till nyttan av
försiktighetsmått
jämfört med
kostnaderna.

Inte mer ingripande
åtgärder än vad som
behövs.

Exempel lokalisering - luftföroreningar

Miljööverdomstolen 2011-04-19, M 4256-10

Ny öppen förskola 16 meter från en av
Uppsalas mest trafikerade vägar.

· 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ som dygnsmedelvärde,

< Miljökvalitetsnormer partiklar (PM10) och kväveoxider

> Nationella delmålen för partiklar och IMM:s förslag till
lågrisknivåer.

skall inte överstiga 35 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ som dygnsmedelvärde och 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ som årsmedelvärde. Enligt delmålet skall halten av partiklar (PM10) underskrida 35 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ som dygnsmedelvärde och 20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ som årsmedelvärde år 2010. Institutet för

Små barn är extra känsliga. Inte
orimligt att välja annan lokalisering.
Verksamheten förbjöds.

1. Olägenhet för människors hälsa

Störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan menligt och som inte är ringa** eller helt tillfällig*.

kopplat till den fysiska miljön

* varaktighet = pågå under sammanhängande tid eller är återkommande

ringa = påverkar bara enstaka person negativt, inte människor i allmänhet. Hänsyn till personer som är **något känsligare än normalt

Bedömning i varje enskilt fall.

Stöd:

vägledning av [Socialstyrelsen](#), främst
"allmänna råd" och "meddelandeblad"

2. Rimlighetsavvägning

Har skolan gjort vad som rimligen kan krävas i detta enskilda fall?

- **(Orts)vanlig**: Olägenheten är sådan att den rimligen får tålas.
- Åtgärder medför för stora **kostnader** (eller andra följder som inte är rimliga).
- Adressaten ska ha faktiska och rättsliga möjligheter att följa föreläggandet.

Exempel överbeläggning

Miljööverdomstolen 2005-06-29, M 3304-04

Föreläggande mot Kriminalvårdsstyrelsen att upphöra med dubbelbeläggning i häktesceller.

- Socialstyrelsens allmänna råd om tillsyn enligt miljöbalken - **ventilation** (SOSFS 1999:25) uppfylls.
- Rökare ej placerade med icke-rökare.
- Olägenhet för människors hälsa i psykiskt hänseende?

Exempel överbeläggning

Domstolen jämförde med *lagen om behandling av häktade och anhållna m.fl.* och *kungörelsen med vissa föreskrifter om häkten och polisarrester*: Dubbelbeläggning får ske. Ett rum ska vara minst 6 kvadratmeter.

Dom: Dubbelbeläggning i tre av rummen (7-10 kvadratmeter) är olägenhet som inte behöver tålas (annat än kort stund i extremfall).

Exempel överbeläggning

VAD GÄLLER FÖR SKOLA/FÖRSKOLA

Klarar man städning, ventilation, buller?

Egenkontroll fortsättning

Anmälningsspliktiga enligt 9 kap ska följa egenkontrollförordningen, bl.a.:

- **Dokumenterad ansvarsfördelning**

- **Fortlöpande och systematiskt undersöka och bedöma riskerna med verksamheten från hälsosynpunkt. Resultatet ska dokumenteras.**

- **Fortlöpande kontrollera utrustning med mera för drift och kontroll.**

Exempel – sjuka hus

- Byggnadens konstruktion
- Fukt och mögel
- Kemikalier i byggmaterial, inredning
- Bristande städning
- Med mera

http://www.av.se/teman/sjuka_hus/Startintro_sjukahus.aspx

Exempel – sjuka hus

Kunskapskrav

Bevisbörda

Skyldighet att undanröja olägenheter

ger en långtgående utredningsplikt

Bygglagstiftningen

Plan- och bygglag (PBL), Boverkets byggregler (BBR)

Markens lämplighet, exempel:

- På tomten eller i närheten av skolan, förskolan etc ska finnas tillräckligt stor friyta som är lämplig för lek och utevistelse (8 kap 9-10 §§ PBL)

Byggnadernas utformning, exempel:

- Funktionskrav om fuktsäkerhet material och byggnadsdelar.
- Byggnader ska underhållas så att deras grundläggande tekniska egenskaper bevaras.
- Funktionskontroll av ventilationssystem.

Trots godkänd OVK (ventilationskontroll)

Arbetsmiljölagstiftning

Krav på byggnadernas utformning och skolornas egenkontroll (systematiskt arbetsmiljöarbete)

TIPS

- Egen besiktning/inspektion/mätning
- Samverkan med Skolinspektionen, [Arbetsmiljöverket](#), byggnadsnämnden m.fl.
- Samverkan Arbets- och miljömedicin m.fl.

Exempel – djur

OK till 5 hönor (4H-gård vid skola); KamR
2001-10-23

Förbud mot hund på skola; MD 2008-02-06

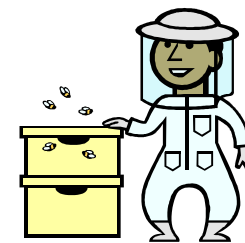
Biallergisk granne, men oproportionerligt kräva av
biodlare att flytta bikupor 3 km; MMÖD 2012-05-03,
M1182-12

Exempel – djur

OK till 5 hönor (4H-gård vid skola); KamR
2001-10-23

Förbud mot hund på skola; MD 2008-02-06

Biallergisk granne, men oproportionerligt kräva av
biodlare att flytta bikupor 3 km; MMÖD 2012-05-03,
M1182-12

Exempel – djur

Nej, det finns inga generella regler/praxis för djur.

EX HÄSTAR:

SoS rekommendation 200 m till bostad,
Boverket 500 meter nyetablering.

Men praxis: 20-25-50 meter. Större hänsyn till omgivningen inom detaljplan, än på landsbygd.

Mark- och miljödomstolen Nacka, 2010-10-08, M 3639-09

Tillstånd gavs att hålla 16 hästar (ridskola) inom detaljplan, med förskola/skola inom 600/250 meter.

Domstolen: "Nya rön: Hästallergen faller lokalt. Avtar mycket snabbt med avstånd från stall/hagar. Dammet transporteras istället med eleverna."

Malmö stad

Starta förskola – vägledning

<http://www.malmo.se/Foretagare/Miljo---livsmedelskrav/Verksamheter-med-anmalningsplikt/Forskola.html>